

Sygn. akt **V Ca 1217/22**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Beta Gutkowska
-----------------	-----------------------

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2023 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. W.

przeciwko (...) z siedzibą w D. Oddział w P.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie

z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. akt I C 4101/20

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Mokotowa w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 1217/22

UZASADNIENIE

Powód K. W. pozwem z dnia 20 lipca 2020 r. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) z siedzibą w S. w I. Oddział w P. z siedzibą w W. kwoty 400 euro wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia 9 listopada 2018 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego przez powódkę.

Wyrokiem z dnia 8 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powódki J. H. na rzecz pozwanego (...) z siedzibą w S. w I. Oddział w P. z siedzibą w W. kwotę 917zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wywiodła strona powodowa, zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie przepisów, tj.:

I. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 385 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na uzananiu, że treść art. 2.4. Ogólnego Regulaminu Przewozu (...) nie wiąże stron;

II. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2.4. Ogólnego Regulaminu Przewozu (...) przez jego błędną wykładnię wyrażającą się w uznaniu, iż przepis ten należy rozumieć w ten sposób, iż określa prawo (...) jako właściwe do dokonania interpretacji umowy przewozu oraz ogólnych warunków przewozu i regulaminu, a nie jako prawo właściwe do rozpoznania sprawy;

III. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2.4. Ogólnego Regulaminu Przewozu (...) przez jego błędną wykładnię i uznanie, iż przepis ten nie stanowi poddania stosunku między stronami prawu (...);

IV. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 65 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że literalne brzmienie umowy ma prymat przed zgodnym zamiarem stron (w tym wypadku wola stron jest w istocie wyrażona przez stronę, która redagowała tekst umowy) i celem umowy, przejawiające się w błędnym uznaniu, że w ramach przepisu 2.4. Ogólnego Regulaminu Przewozu (...) strony uzgodniły poddanie zawartej umowy jedynie interpretacji według przepisów prawa (...) (literalne brzmienie), podczas gdy nie jest możliwe dokonywanie wykładni danego stosunku prawnego według określonego prawa i rozdzielenie stosunku kontraktowego od zasad wykładni, zaś celem umowy było poddanie całej umowy prawu (...), na co wskazuje także umiejscowienie ww. przepisu w Ogólnych Warunkach Przewozu (wykładnia celowościowa i systemowa);

V. naruszenie prawa materialnego tj. art. 117¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia stanowi nadużycie zasad współzycia społecznego, albowiem powód pozostawał w usprawiedliwionym przekonaniu co do stosowania prawa (...) do oceny terminu przedawnienia roszczenia powoda w związku z treścią Ogólnych Warunków Przewozu, stosowanych i zredagowanych przez pozwanego, a nadto pozwany zawarł w treści Ogólnych Warunków przewozu postanowienia co do terminu przedawnienia sprzeczne z jego późniejszym stanowiskiem w procesie, co także wprowadziło w błąd powoda co do terminu skierowania sprawy do sądu;

VI. naruszenie prawa materialnego tj. art. 5 dyrektywy Rady 3/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. poprzez jego błędne niezastosowanie i niedokonanie wykładni umowy zawartej z konsumentem zgodnie z zasadą, iż wszelkie wątpliwości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta;

VII. naruszenie prawa materialnego tj. art. 778 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie, w sytuacji, gdy w sprawie winny znaleźć zastosowanie przepisy prawa (...) dotyczące przedawnienia roszczeń.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia prawa materialnego zmierzały w istocie do wykazania, iż Sąd I instancji błędnie uznał, iż roszczenia powódki przedawniały się w terminie rocznym od dnia, w którym miał być wykonany przewóz, nie zaś w terminie 6-letnim przewidzianym przez prawo (...).

W ocenie Sądu Okręgowego, nieuzasadniony jest podniesiony przez skarżącą zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 2.4. Warunków i Postanowień z dnia 15 sierpnia 2017 r. – Ogólny Regulamin Przewozu (...) (dalej: Ogólny Regulamin Przewozu) przez jego błędną wykładnię. Sąd I instancji prawidłowo wskazał, że opierając się na literalnym brzmieniu art. 2.4. Ogólnego Regulaminu Przewozu, można wyprowadzić wniosek, że prawo (...) miało mieć zastosowanie, zgodnie z postanowieniami Regulaminu, jedynie do interpretacji umowy przewozu, ogólnych warunków przewozu oraz regulaminu. Nie ma więc podstaw do zastosowania prawa (...) w zakresie przedawnienia roszczeń dochodzonych przez skarżącą na podstawie Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy pasażerom w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91. Przekonanie

strony powodowej o zasadności poddania umowy przewozu prawu (...) w zakresie przedawnienia i zastosowaniu przy dochodzeniu roszczeń 6-letniego terminu przedawnienia, oparte na treści regulaminu przewoźnika obowiązującym strony w dniu zawarcia umowy, jest niezasadne i wbrew twierdzeniom skarżącej – nieusprawiedliwione. Nie istnieją bowiem przesłanki pozwalające uznać, że na podstawie art. 2.4. Ogólnego Regulaminu Przewozu strony umowy przewozu uzgodniły i miały zamiar objąć właściwością prawa (...) kwestię przedawnienia. Jak wskazano, podstawę roszczenia powódki stanowi rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91. Akt ten nie reguluje jednak terminu przedawnienia roszczeń, odsyłając tym samym do ustawodawstw krajowych. Sąd Okręgowy podzielił twierdzenia Sądu Rejonowego dotyczące konieczności zastosowania w tego rodzaju sprawach art. 778 k.c., zgodnie z którym roszczenia z umowy przewozu osób przedawniają się z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a gdy przewóz nie został wykonany - od dnia, kiedy miał być wykonany. Stanowisko takie, jak słusznie podkreślił także Sąd Rejonowy, potwierdzone zostało w uchwale z 17 marca 2017 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 111/16, w której Sąd Najwyższy stwierdził, iż roszczenie pasażera w przypadku odwołania lotu, jego opóźnienia lub odmowy przyjęcia pasażera na pokład przedawnia się z upływem terminu rocznego zastrzeżonego dla umowy przewozu według art. 778 k.c. W ocenie Sądu Okręgowego należy również wyraźnie podkreślić, że dochodzenie roszczeń na podstawie Rozporządzenia (WE) nr 261/2004, nie wymagając do egzekwowania odpowiedzialności przewoźnika wykazywania jego winy ani powstałej szkody, czyni roczny termin przedawnienia na dochodzenie roszczeń wystarczającym i znajdującym uzasadnienie funkcjonalne. Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego, zarzuty skarżącej dotyczące błędnego zastosowania art. 2.4. Ogólnego Regulaminu Przewozu należało uznać za niezasadne. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że w przedmiotowej sprawie nie mógł znaleźć zastosowania 6-letni termin przedawnienia roszczeń wynikający z prawa (...), a prawidłowym terminem był termin roczny przewidziany w art. 778 k.c., co czyni nieusprawiedliwionym także zarzut naruszenia art. 778 k.c. podniesiony przez skarżącą.

Ocena zarzutu naruszenia prawa materialnego – art. 117¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz zarzutu naruszenia prawa materialnego tj. art. 5 dyrektywy Rady 3/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. poprzez jego błędne niezastosowanie i niedokonanie wykładni umowy zawartej z konsumentem zgodnie z zasadą, iż wszelkie wątpliwości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta, wymaga odniesienia się do dwóch kwestii. W ocenie Sądu Okręgowego, jak już wskazano, przekonanie strony skarżącej o zasadności poddania umowy przewozu prawu (...) w zakresie przedawnienia i zastosowaniu przy dochodzeniu roszczeń 6-letniego terminu przedawnienia, oparte na treści regulaminu przewoźnika obowiązującym strony w dniu zawarcia umowy, jest niezasadne i wbrew twierdzeniom skarżącej – nieusprawiedliwione.

Słusznie jednak podniosła strona skarżąca w apelacji argument o zawarciu przez pozwanego w treści Ogólnych Warunków Przewozu wprowadzających w błąd stwierdzeń co do terminu przedawnienia, które mogły wprowadzić w błąd powódkę co do terminu skierowania sprawy do sądu. Jak wynika z akt sprawy – w art. 15.2.10. Ogólnego Regulaminu Przewozu, w brzmieniu z dnia zawierania przez strony umowy, który stanowił załącznik do pozwu o zapłatę w postępowaniu uproszczonym pozwany zawarł klauzulę: „Wszelkie prawa do odszkodowania wygasną, jeżeli roszczenie nie zostanie zgłoszone w ciągu dwóch lat od dnia przylotu do miejsca przeznaczenia lub dnia, w którym statek powietrzny miał planowo wylądować lub dnia, w którym przewóz zakończył się”.

W ocenie Sądu Okręgowego, należy podkreślić, że w ramach ustaleń faktycznych, a następnie dokonywania oceny prawnej zasadności roszczenia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd I instancji w żaden sposób nie odniósł się do wskazanego w art. 15.2.10. terminu zawartego w Ogólnym Regulaminie Przewozu. Uznawszy, co podzielił wyżej Sąd Okręgowy, niezasadność zastosowania prawa (...) co do terminu przedawnienia w przedmiotowej sprawie, Sąd I instancji nie powinien był pomijać istotnego postanowienia Ogólnego Regulaminu Przewozu.

Zasadniczym problemem jest jednak to, czy w okolicznościach niniejszej sprawy zarzut przedawnienia nie stanowi nadużycia prawa w rozumieniu art. 5 k.c.

Zgodnie z powyższym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Za utrwalony uznać należy pogląd, iż zgłoszenie zarzutu przedawnienia a zatem skorzystanie z prawa uchylenia się od odpowiedzialności wskutek upływu czasu podlega ocenie pod kątem zgodności ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa lub zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.). W wyjątkowych bowiem przypadkach sąd może posłużyć się przy ocenie podniesionego zarzutu przedawnienia treścią art. 5 k.c., jednakże stosując powołany przepis trzeba mieć oczywiście na względzie jego szczególny charakter wynikający z użycia w nim klauzul generalnych. Przepis ten może w wyjątkowych przypadkach rozwiązywać kolizję wartości przejawiającej się w pewności stosunków prawnych, chronionej instytucją przedawnienia, oraz wartości, jaką stanowi prawo pokrzywdzonego do uzyskania ochrony prawnej naruszonego dobra (wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2002 III KKN 1115/00).

W ocenie Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie zachodziły owe szczególne okoliczności z uwagi na wprowadzenie w błąd konsumenta co do terminu dochodzenia roszczeń.

Zgodnie z cytowanym art. 15.5 Ogólnych Warunków Przewozu wszelkie prawa do odszkodowania wygasły, jeżeli roszczenie nie zostało zgłoszone w ciągu dwóch lat od dnia przylotu do miejsca przeznaczenia lub dnia, w którym statek powietrzny miał planowo wylądować lub dnia, w którym przewóz zakończył się. Metoda obliczania terminu przedawnienia miała zostać określona na podstawie przepisów prawa obowiązującego w jurysdykcji, w której tyczy się sprawa. Zważyć należy, że powyższy przepis niewątpliwie wprowadzał w błąd konsumentów, co do czasu, w jakim mogą skutecznie dochodzić roszczeń wynikających z umowy przewozu, sugerując, że konsument na wytoczenie powództwa ma aż dwa lata. W niniejszej sprawie zakłócony lot miał miejsce 25 lipca 2018 r., zaś pozew został złożony 20 lipca 2020 r., a więc z zachowaniem terminu wynikającego z przywołanego artykułu Ogólnych Warunków Przewozu. Stąd też Sąd Okręgowy dokonując oceny, czy podniesiony zarzut przedawnienia nie nosi znamion nadużycia prawa, po rozważeniu charakteru dochodzonego roszczenia, w tym działania powoda (jako słabszej strony stosunku prawnego) w zaufaniu do informacji przekazywanych przez drugą stronę będącą profesjonalistą, doszedł do przekonania, że zarzut strony pozwanej w przedmiocie przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem nie zasługuje na uwzględnienie.

"Nierozpoznanie istoty sprawy" w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., jak wskazał Sąd Najwyższy, polega na poprzestaniu na błędnym przyjęciu przez sąd pierwszej instancji przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie (prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji, prawo zatrzymania itp.) albo na zaniechaniu zbadania (w ogóle) materialnej podstawy żądania, niezbadaniu podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia albo całkowitym pominięciu merytorycznych zarzutów pozwanego (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 października 2017 r., II PZ 19/17).

W konkretnym przypadku, skoro do upływu terminu przedawnienia jeszcze nie doszło, Sąd I instancji na skutek nieprawidłowego jego uwzględnienia zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu a także nie poczynił ustaleń czy wystąpiły okoliczności nadzwyczajne, które uzasadniałyby zwolnienie się od odpowiedzialności przez pozwanego, a na które powołał się pozwany w odpowiedzi na pozew.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku, o kosztach postępowania postanawiając na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.